

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення дисертації
Бенедик Людмили Володимирівни на тему: «Конституційно-правове
забезпечення реалізації культурних прав людини в сфері місцевого
самоврядування (питання теорії та практики)»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081
«Право» галузі знань 08 «Право»**

1. **Актуальність теми дослідження.** Реальна, дієздатна муніципальна влада передбачає не лише конституційно-правове визнання прав територіальних громад, декларування самостійності місцевого самоврядування у вирішенні питань місцевого значення, а й розвиток соціально – економічного та культурного потенціалу Української держави в цілому.

Муніципальна влада охоплює широку сферу життєдіяльності територіальної громади, що включає місцеві питання не лише політичного, соціально-економічного, а й духовно-культурного значення.

В контексті цього недостатньо уваги приділяється проблемам забезпечення культурних прав людини. Протягом тривалого часу саме ця категорія прав людини переважно розглядалася в якості декларативної, тому сьогодні вона має бути наповнена конкретним юридичним змістом. Даний факт знаходить відображення в міжнародних актах, що встановлюють стандарти захисту саме цієї категорії прав особи, судовій практиці і національних законодавствах.

З урахуванням зростаючої ролі і значення сфери культури в житті суспільства, подальша розробка і законодавче закріплення культурних прав представляються виключно актуальними. Як і раніше актуальним є питання про гарантії реалізації культурних прав людини, що передбачає створення нових правозахисних механізмів.

2. **Особистий внесок дисертанта.** Дисертаційна робота є власним авторським дослідженням, у якому наукові положення, висновки та пропозиції обґрунтовано самостійно в результаті опрацювання значної кількості джерел. Ідеї та концепції інших авторів, використані в дисертації, мають відповідні покликання й використані лише як теоретико-методологічне та практичне підґрунтя дослідження.

3. **Ступінь обґрунтованості й достовірності наукових положень і рекомендацій.** Обґрунтованість наукових висновків та рекомендацій

обумовлена логічністю подання матеріалу праці, послідовністю виконання поставлених завдань та апробацією результатів, а також загальними висновками дисертації. Основні положення роботи знайшли відображення у 4 наукових статтях, які опубліковані у виданнях, що визнані фаховими з юридичних наук, а також у тезах доповідей на 8 наукових та науково-практичних конференціях. Аналіз рукопису дисертації дає підстави для висновку, що наукові положення та рекомендації є обґрунтованими і достовірними.

4. Наукова новизна одержаних результатів. За своїм змістом дисертація є першим в Україні комплексним дослідженням конституційно-правового забезпечення реалізації культурних прав людини в сфері місцевого самоврядування.

Зокрема, *вперше*:

- визначено європейську культурну політику як детермінанту діяльності органів місцевого самоврядування у сфері культури та необхідність виокремлення культурних прав людини в системі соціальних прав.

- культурні права, (які на місцевому рівні трансформуються у культурні муніципальні права) визначено як можливості людини щодо забезпечення культурних та духовних потреб на локальному рівні індивідуально чи колективно, за сприяння громади та її представницьких органів місцевого самоврядування, способами та засобами, визначеними нормами чинного законодавства та актами локальної нормотворчості (статутами територіальних громад, місцевими програмами, положеннями, рішеннями, тощо);

- запропоновано удосконалити конституційну регламентацію культурних прав шляхом закріплення на конституційному рівні загальних засад державної культурної політики;

- обґрунтовано необхідність врахування культурних прав та їх реалізацію безпосередньо при визначенні Цілей сталого розвитку України;

- здійснено комплексний аналіз міжнародного територіального та регіонального співробітництва щодо методів формування та реалізації регіональних культурних політик;

- обґрунтовано право та спроможність територіальної громади формулювати та здійснювати власну культурну політику у світлі її особливих традицій, наявної інфраструктури та культурних характеристик населення;

- обґрунтовано, що повноваження органів місцевого самоврядування безпосередньо в частині забезпечення реалізації культурних прав особи на рівні територіальної громади є дискреційними;

- з'ясовано особливості правового регулювання сфери культури, що обумовлюються закріпленими засадами конституційного ладу України та визначенням подальшого шляху її розвитку безпосередньо в частині євро інтеграційних процесів, акцентовано увагу на особливостях конституційно-правового регулювання сфери культури та реалізації культурних прав в умовах війни в Україні;

- визначено повноваження органів місцевого самоврядування у сфері забезпечення культурних прав людини;

- сформульовано визначення механізму реалізації культурних прав людини на рівні місцевого самоврядування.

удосконалено:

- теорію муніципальних прав твердженням про те, що серед усього комплексу муніципальних прав саме культурні права мають пріоритетне значення;

- правове забезпечення децентралізаційних процесів, які ефективно сприяють зростанню ролі локальної культури в житті кожної;

- механізм судового контролю за реалізацією дискреції адміністративних органів, в тому числі й органів місцевого самоврядування;

- зміст програм міжнародного територіального співробітництва з метою залучення додаткових ресурсів;

- механізм запровадження учасницьких процедур у процесі реалізації культурних прав на рівні громади;

- підходи щодо шляхів підвищення ефективності механізму реалізації культурних прав різними категоріями осіб, застосування різноманітних інноваційних підходів в умовах діджиталізації;

дістали подальшого розвитку:

- напрями послідовної реалізації культурної політики на усіх рівнях: загальнодержавному, регіональному та місцевому;

- твердження про необхідність врахування європейських стандартів в культурній сфері в контексті подальшої євро інтеграції та включення України до європейського гуманітарного простору;

- твердження про зростання впливу місцевих громад на формування локальної освітньої політики;

- твердження про те, що в умовах воєнного стану реалізація права на освіту залежить від стану самої громади;

- практичні рекомендації щодо забезпечення належної реалізації культурних прав на рівні громад шляхом удосконалення норм чинного законодавства в частині розширення повноважень органів місцевого самоврядування, активної співпраці органів місцевого самоврядування та громадськості;

- практичні рекомендації щодо підвищення ролі органів самоорганізації населення.

5. Наукове та практичне значення одержаних результатів визначається актуальністю дослідження, новизною і висновками – загальнотеоретичними і практичними. Сформульовані у дисертації пропозиції та висновки можуть бути використані:

- – у правотворчій роботі – як теоретичний матеріал для вдосконалення конституційно-правової регламентації культурних прав та механізму їх ефективної реалізації як на загальнодержавному рівні, так і на місцевому рівні; при розробці місцевих програм культурного розвитку, стратегічних планів розвитку громад, статутів територіальних громад;

- – у правозастосовній діяльності – для поліпшення форм та методів діяльності суб'єктів місцевого самоврядування, спрямованої на реалізацію культурних прав людини на рівні територіальної громади; вдосконалення культурної інфраструктури громади, впровадження нових організаційних форм партисипативної демократії та застосування медіації як дієвого механізму врегулювання спорів у культурній та освітніх сферах життєдіяльності громади.

- – у науково-дослідній сфері – з метою подальшої розробки теорії муніципальних прав та дослідження особливостей функціонування інституту місцевого самоврядування у частині забезпечення реалізації прав людини на місцевому рівні;

- – у навчальному процесі – при підготовці відповідних розділів підручників і навчальних посібників з конституційного й муніципального права України та зарубіжних країн, при викладанні відповідних навчальних дисциплін і спецкурсів у вищих навчальних закладах, центрах перепідготовки та підвищення кваліфікації державних та муніципальних службовців, у науково-дослідницькій роботі студентів;

- – у правовиховній роботі – для ознайомлення населення з організацією та діяльністю місцевого самоврядування в Україні, процесами децентралізації, спрямованими на зміцнення основ функціонування територіальних громад, забезпечення їх самодостатності, розумінням та

усвідомленням необхідності участі жителів громад у вирішенні питань місцевого значення безпосередньо у контексті підвищення загального рівня правової культури громадян України.

6. Використання результатів роботи. Теоретичні, емпіричні та практичні результати дисертації впроваджені в практичну діяльність Великоомелянської сільської ради (акт впровадження № 138/02-21 від 19.02.2025), Острозької міської ради (акт впровадження №250/07-13-25 від 12.02.2025), а також впроваджені в освітній та науковий процеси Навчально-наукового інституту права імені І. Малиновського Національного університету “Острозька академія” (довідка про впровадження №077 від 18.02.2025).

7. Повнота викладення матеріалів дисертації у роботах, опублікованих автором. За темою дисертаційного дослідження опубліковано 12 наукових праць, у тому числі 4 статті у фахових виданнях України, 8 тез доповідей у матеріалах науково - практичних конференцій та круглих столів.

8. Відповідність чинним вимогам щодо оформлення дисертації. Анотація, структура та обсяг дисертації відповідають установленим вимогам. У результаті попередньої експертизи дисертації Бенедик Л.В. та повноти основних результатів дослідження, вбачається відповідність дисертації вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40.

9. Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана сучасною, науковою українською мовою у відповідності до норм правопису, а характер викладу матеріалу відповідає науковому стилю.

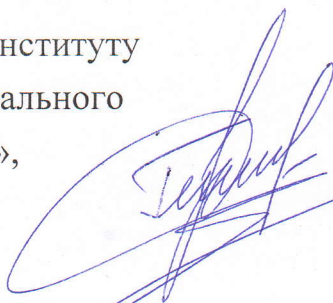
10. Рекомендація дисертації до подання у разову спеціалізовану вчену раду. Враховуючи викладене, за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Бенедик Людмили Володимирівни на тему «Конституційно-правове забезпечення реалізації культурних прав людини в сфері місцевого самоврядування (питання теорії та практики)», відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету

Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 та рекомендується до захисту на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право» галузі знань 081 «Право».

Наукові результати дослідження обговорено та схвалено на розширеному засіданні міжкафедрального семінару у складі кафедри державно – правових дисциплін та кафедри теорії та історії Навчально-наукового інституту права ім. І. Малиновського Національного університету «Острозька академія» (протокол №7 від 25 лютого 2025 року).

Головуючий на засіданні:

Директор Навчально – наукового інституту
права ім. І. Малиновського Національного
університету «Острозька академія»,
кандидат юридичних наук, доцент

Олег ГЕРАСИМЧУК

*Підпис Герасимчука О.П.
підтверджую*

т.б.о. козальника в.м.

Лешенюк О.А.

